

1. A következő feladat a folyammenti civilizációk korával kapcsolatos. Mely államokhoz köthetőek az egyes képek. Értelmszerűen töltsd ki a táblázatot, segítségképpen beírtuk az elsőt! (elemenként 0,5 pont)

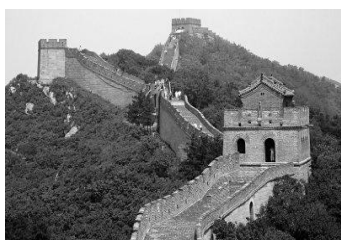
A.)

B.)

C.)

D.)

E.)

F.)

Állam neve	Kép betűjele	Kép betűjele
Kína	D.)	E.)
India	B.)	F.)
Egyiptom	A.)	C.)

4 pont

2. A következő feladat az iszlám vallással kapcsolatos. A forrás és saját ismereteid alapján válaszolj a kérdésekre. (4 pont)

Hirdesd Urad dicsőségét napkelte és napnyugta előtt! És magasztald őt az éjszaka bizonyos óráiban, és a nap két végén! Fordítsd orcád a Szent Mecset felé! Adakozzatok azokból a becses dolgokból, amelyeket szereztetek, és azokból, amelyeket kisarjastottunk nektek a földből.

Előíratott nektek a böjtölés. A böjt ideje a Ramadán hónap. Töltsétek hát be az előírt napok számát, és magasztaljátok Allahot!

Végezzétek el a zarándoklatot.”

/ Részlet a Koránból/

- a.) Milyen gyakorlati, a mindennapi életre vonatkozó előírások találhatók a Koránban? Említs legalább kettőt. (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont)

Napi ötszöri ima, vagy kötelező alamizsnaosztás, vagy Ramadán havi böjt. Elfogadható még pl. sertéshús, szeszes italok fogyasztásának tilalma, stb.

1 pont

- b.) Nevezd meg a muzulmán vallás központját! Miért volt képes mindmáig megőrizni kiemelt szerepét? (Elemenként 0,5 pont összesen 1 pont)

Mekka, és azért tudta megőrizni kiemelt szerepét, mert a Kába-kő itt található, amihez egy muzulmánnak életében egyszer el kell zárándokolnia, a forrásban megnevezett zárándoklat ide irányul.

1 pont	
--------	--

- c.) Milyen mértékben kapcsolódott össze az állam és a vallás a muzulmán világban, és miért?

Teljes mértékben, mert nincs önálló, világi törvénykezés, a bíraskodás a Korán alapján történik, vagy a kalifa egyben vallási és világi vezető is. Elfogadható más, helytálló megállapítás is.

2 pont	
--------	--

3. Az alábbi feladat az Árpád-ház korával kapcsolatos. Mely uralkodókra vonatkoznak az egyes idézetek. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont)

- a.) „... semmiféle adót, sem „szabad dénárok”-at nem fogunk szedetni a serviensek birtokai után, sem az ő házaikba vagy falvaikba nem szállunk, hacsak nem hívnak bennünket.”
- b.) „Én a Kán, az égi király küldötte, [...] Megtudtam ezenfelül, hogy kun szolgálmat oltalmazd alatt tartod. Ezért utasítalak tégedet, hogy ezeket a jövőben ne tartsd magadnál, és miattuk ne kerülj velem szembe.”
- c.) „Ha valakinek az Isten tízet adott egy évben, a tizedik részt adja az Istennek, és ha valaki elrejtí a tizedet, kilenc részt adjon érte.”
- d.) „Miután felismerte, hogy népének, ha meg akar maradni, el kell fogadni a nyugati keresztény értékrendet és ideológiát, nem habozott határozott kézzel ebbe az irányba terelni a magyarságot”

a.)	II. András
b.)	IV. Béla
c.)	I. (Szent) István
d.)	Géza

4 pont	
--------	--

4. A következő feladat az Aranybullával kapcsolatos. A forrás és saját ismereteid segítségével dönts el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont)

„Hogyha pedig mi, vagy az utánunk következő királyok közül valaki ezen mi szerzésünknek ellene járna valaha, ez a levél adjon szabad hatalmat [...] mind nekünk, mind az utánunk következő királyoknak minden hűtelenség szégyenvallása nélkül ellentállhassanak és ellentmondhassanak mindörökké.”

/XXXI. tc./

„Egész megyét vagy akárminemű méltóságot örök jószágul vagy birtokul nem adunk.” / XVI. tc./

„A tizedet pénzül megváltani senki ne tartozzék, hanem a mit a föld terem, bort vagy gabonát, abból fizessék.

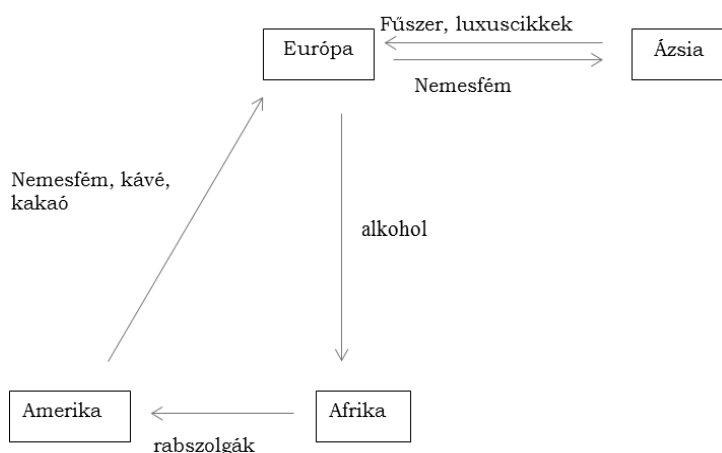
1 §. És ha ebben a püspökök ellentartók lesznek, nem segítjük őket.” / XX. tc./

1. Az Aranybullát II. András adta ki, 1224-ben.
2. A tized eredetileg nem terményadó, csak II. András intézkedésének hatására vált azzá.
3. A XXXI. törvénycikket szokás ellenállási záradéknak is nevezni.
4. Az egész megyék eladományozásának tiltása többek között a szerviensek jogvédelmét is szolgálta.

Állítás sorszáma	Igaz	Hamis
1.		x
2.		x
3.	x	
4.	x	

4 pont

5. A következő feladat a nagy földrajzi felfedezésekre vonatkozik. A források és saját ismereteid alapján válaszolj a kérdésekre! (5 pont)

„A magas szerződő felek a már felfedezett és a jövőben felfedezendő földrészekkel kapcsolatban felmerült kérdések és viták elosztatására megállapodtak abban, hogy északról délre egy egyenes vonalat húznak a Zöldfoki- szigetektől 370 leuga [1 spanyol leuga= 5,5 km] távolságra nyugat felé.”

/ A [...] szerződésből/

- a.) Milyen termékeket adott az Újvilág gyarmatosítása az „öreg kontinensnek”? Sorolj fel legalább négyet!

Paradicsom, paprika, kukorica, burgonya, kávé, kakaó, dohány, cukornád, stb. (más megoldások is elfogadhatóak)

2 pont

- b.) Melyik két ország között született a fenti szerződés és mi volt ennek a neve?

Portugália és Spanyolország, tordesillasi szerződés (elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont)

1,5 pont

- c.) Hogy nevezték az Újvilágba küldött hódítókat? Nevez meg legalább egyet, illetve az általa leigázott civilizációt!

Konkvisztádor vagy conquistador; Hernán Cortés, Azték Birodalom vagy Pedro Alvarado, Maja Birodalom vagy Francisco Pizarro, Inka Birodalom

1,5 pont

6. A következő feladat a reformáció időszakához kapcsolódik. A források és saját tudásod alapján válaszolj a következő kérdésekre! Ha szükséges, használd a történelem atlaszodat is! (5 pont)

„21. A pápa nem engedhet el semmiféle büntetést, csak azt, amit vagy a maga, vagy a kánonok rendelkezése alapján szabott ki. A pápa nem bocsáthat meg egy vétket sem, legfeljebb kihirdetheti és megerősíti Isten bocsánatát.

27. Emberi tanokat prédikálnak azok, akik azt állítják: mihelyt csörren a ládába bedobott pénz, a lélek kiszabadul a tisztító tűzből.

36. Minden keresztény - ha őszinte bűnbánata van - búcsúlevél nélkül is elnyeri büntetéseit és bűnei elengedését.” / Részletek Martin Luther 95 pontjából/

- a.) Mi ellen tiltakozott Luther Márton a fenti forrásrészletben és mi volt ennek az intézménynek a lényege?

A búcsúcédulák árusítása ellen tiltakozott; búcsúcédula: a bocsánatos bűnökért járó purgatóriumi vezeklés, szenvedés alóli felmentésként árusították vagy bocsánatos bűnök vagy vezeklés alól pénzért lehetett mentesülni

2 pont

- b.) Mikor és hova tűzte ki 95 tézisét?

1517 (október 31.); wittenbergi vártemplom kapuja

1 pont

- c.) Melyik reformációs irányzat alapítója volt Luther Márton, és mely területeken terjedt el az általa képviselt irányzat? Írj legalább kettőt!

Evangelisták vagy lutheránusok vagy ágostai hitvallás; német és skandináv területeken (konkrét államok is elfogadhatóak)

2 pont

7. A következő feladat a felvilágosodás korával kapcsolatos. Párosítsd a felvilágosodás nagy alakjaihoz a hozzájuk tartozó fogalmakat, alkotásokat, idézeteket! (5 pont)

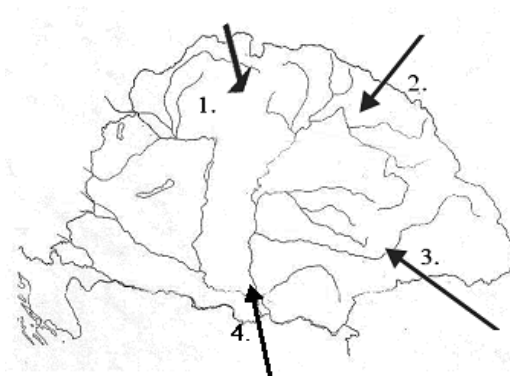
1. Gravitációs kölcsönhatás felfedezése **d)**
2. Hatalmi ágak szétválasztása **c)**
3. Enciklopédia **e)**
4. A nemzetek gazdasága **a)**
5. „Gondolkodom, tehát vagyok”! **b)**

- a.) Adam Smith
- b.) Descartes
- c.) Montesquieu
- d.) Newton
- e.) Diderot

5 pont

8. A feladat a XVIII. századi Magyarország demográfiai változásaira vonatkozik. (5 pont)

- a.) Írd be a táblázatba, hogy a térképen látható nyilak mely népcsoportok bevándorlását jelzik! (elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont)

Sorszám	Népcsoport neve
1.	tótok
2.	ruszinok, rutének
3.	románok
4.	szerbek

2 pont

- b.) Sorolj fel még két népcsoportot, akik ekkor az ország területén éltek!

Svábok, horvátok, zsidók, görögök, örmények, cigányok

1 pont

- c.) Melyik népcsoport betelepítését támogatta különösen az állam, és mivel tudta őket ösztönözni?

Svábok; engedményekkel, például adómentességgel, vagy előre felépített házakkal, elnéptelenedett falvakat adtak át nekik, stb.

2 pont

9. Saját ismereteid alapján egészítsd ki a felvilágosult abszolutizmussal foglalkozó szöveget! (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont)

A felvilágosult abszolutizmus két legkiemelkedőbb hazai képviselője Mária Terézia és **II. József** volt, akik uralkodása a XVIII. század második felére datálható.

Mária Terézia egyik legfontosabb gazdasági intézkedése az 1754-ben bevezetett **kettős vámrendszer** volt, amely lényegében önellátóvá akarta tenni a Habsburg Birodalmat a magyar mezőgazdasági termékek, valamint a cseh és osztrák iparcikkek **alacsony** belső vámjaival. Az **1767**-es Urbárium korlátozta a jobbágyság terheit, hogy azok be tudják fizetni a birodalom fenntartásához szükséges adókat. Az oktatásügyi reform, vagyis a **Ratio Educationis** pedig az állam felügyeletét eredményezte az oktatásban is.

Mária Teréziát fia követte a trónon, aki a **rendeletekkel** való kormányzást választotta. Türelmi rendelet-e megszüntette a **protestáns**-ok és a görögkeletiek elé emelt akadályokat, megkönnyítette a templomépítést. 1784-es nyelvrendelete pedig a **német** nyelvet tette hivatalossá az eddigi latin helyett. Javított a jobbágyság helyzetén az egy évvel későbbi jobbágyrendelet, amely eltörölte a röghöz kötést és megtiltotta, hogy jobbágynek nevezzék őket.

1767, 1777, alacsony, I. József, II. József, katolikus, kettős vámrendszer, magas, magyar, német, országgyűléssel, protestáns, Ratio Educationis, rendeletekkel

4 pont

10. A forrás és saját tudásod segítségével dönts el, hogy melyik állítás melyik hadseregre vonatkozik, majd válaszolj a kérdésre (5pont)

„Jellacsics nyomasztó létszámfölényre építette tervét. [...] A horvát haderő azonban nagysága ellenére sem lehetett igazán ütőképese: alig rendelkezett lovassággal, tűzérsege gyenge volt, s a gyalogság jelentős részét kiképzetlen tartalékok vagy népfelkelők alkották. A Velencei-tó északi partján szeptember végén felsorakozó magyar sereg létszáma a 18 000 főt sem érte el. A horvát bán pákozdi támadása rosszul sikerült, bár még így is közel kétszeres túlerőben volt, de centrumának támadása összeomlott a magyar tűzérség tüzeiben, a magyar jobbszárnyon pedig képtelen volt előrejutni. A visszavonuló Jellacsics október 7-én Mosonban kapta meg a hírt, hogy előző nap Bécsben forradalom tört ki.”
/ Hermann Róbert írása alapján/

Állítás	Igaz a magyar hadsereg	Igaz Jellacsics hadseregére	Mindkét sereg	Egyik sereg sem igaz
Kis létszámú, de nagyon jól kiképzett erős tűzérseggel rendelkező hadsereg.				X
Hadsereg, amely védekező pozíciót vett fel.	X			
Kiképzetlen, hirtelen összeállított hadsereg.			X	

Nagy létszámú, de gyenge lovassággal és tüzérséggel rendelkező hadsereg.		X		
				4 pont

a.) Mikor volt a pákozdi csata (napra pontosan)? Hányadik csata volt ez az 1848-49-es forradalom és szabadságharc során?

1848. szeptember 29.; az első csata volt az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején.

1 pont	
--------	--

11. A Kereszténység főbb tanításai

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A diák a kereszténység főbb tanításairól ír, attól nem tér el.	0-4
Tájékozódás térben, időben	M: elhelyezi a kereszténység kialakulását térben, időben T: Közel-Kelet, Palesztina, Názáreti Jézus működésének kezdete. Kr. u. 30-tól	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M: Helyesen nevezi meg és alkalmazza a témához köthető általános és történelmi fogalmakat. T: Jézus Krisztus, Megváltó vagy Messiás, Szentháromság, apostolok, evangélium, a hit terjesztése, Biblia, felebaráti szeretet, Mennysország	0-4
Források használata	M: A válaszba beépülnek a mellékletekből kikövetkeztethető információk s belőlük a vizsgázó következtetéseket von le. T: Jézus tanításai, tanítványok térítő útjai, felebaráti szeretet	0-4
Eseményeket alakító tényezők	M: A válasz bemutatja a kereszténység kialakulását, főbb tanításait. T: Jézus hittérítő utazásai, 12 apostola, akik halála után folytatják munkáját, felebaráti szeretetet hirdet, a lényeg: a halál utáni élet a fontos, Mennysországba kerülés lehetősége a földi pokol után, szegények gyámolítása, elítéli az erőszakot...	0-6
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

12. Amerikai polgárháború okai

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó elsősorban az USA polgárháború okait, előzményeit mutatja be.	0-4
Tájékozódás térben, időben	M: elhelyezi a témát térben, időben T: Észak-Amerika, megfelelő államok, XIX. Század, polgárháború 1861-65	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M: Helyesen nevezi meg és alkalmazza a témához köthető általános és történelmi fogalmakat. T: pl: rabszolga, farmergazdaság, ipar, ültetvényes gazdaság, gyapot, vám, abolicionizmus	0-4
Források használata	M: A válaszba beépülnek a mellékletekből kikövetkeztethető információk s belőlük a vizsgázó következtetéseket von le. T: A gazdasági különbségek bemutatására használja fel a forrásokat, bemutatva a gyapot fontosságát, illetve, hogy az új államok felvételénél	0-4

	probléma a rabszolgatartás engedélyezése, hiszen annak mentén alakul ki ilyen/olyan gazdálkodás.	
Eseményeket alakító tényezők	<p>M: A válasz bemutatja a polgárháború kitörésének okait.</p> <p>T: Az okok, előzmények igen sokszínűek. Egyrészt fennállt egy gazdasági ellentét Észak és Dél között. Északon farmergazdálkodás (parcellák), délen ültetvényezés (rabszolgákkal, gyapot). Új állam felvételekor felmerült, hogy engedjék-e a rabszolgaságot, ha igen, kialakulhat a déli gazdálkodás (nyilván csak bizonyos égövi feltételek mellett). Kansas felvételekor nem találnak nem-rabszolgatartó párt, Nebraskával együtt veszik fel=> két rabszolgatartót egyszerre az egy-egy helyett. Politikai konfliktus volt a gazdasági szempontok mentén az államok vs. szövetségi kormány hatalma. Déli államok az előbbi, északiak az utóbbit akarták inkább. Nyilván ez is visszavezethető a gazdasági oldalra. Gazdasági problémát jelentett továbbá az északi vámok kérdése (nem a déli államok, hanem eur. ellen.) Ideológiai oldalról a rabszolgatartás kérdésköre merül fel. A problémák Lincoln hatalomra kerülésével tovább éleződnek (1860,november), 1861. febr. 9. :Konföderáció létrejött Délen, ápr. 12. a háború kezdete.</p>	0-6
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

13. Magyar nép vándorlása

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó elsősorban a magyar nép vándorlását és a honfoglalás korát mutatja be.	0-4
Tájékozódás térben, időben	<p>M: elhelyezi a magyar nép vándorlását és annak legfontosabb mérföldköveit térben és időben.</p> <p>T: Kelet-Európa (Magna Hungaria, Levédia, Etelköz, Pannónia) IX-X. század</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M: Helyesen nevezi meg és alkalmazza a témához köthető általános és történelmi fogalmakat.</p> <p>T: pl.: törzs, gyula, kende, fejedelem, kalandozás, népvándorlás, nomád, vérszerződés, kettős fejedelemség</p>	0-4
Források használata	<p>M: A válaszba beépülnek a mellékletekből kikövetkeztethető információk s belőlük a vizsgázó következtetéseket von le.</p> <p>T: Kronológiailag helyes sorrendben végigköveti az első képen jelölt helyszíneket, és ezek szerepét is</p>	0-4

	<p>beépíti az esszébe.</p> <p>Ír a Gesta Hungarorumról, amely a magyar nép kárpát-medencei történetének egyik első fennmaradt írásos emléke, amelyből rengeteg információt kaphatunk a honfoglalás történetéről. A honfoglalás sikerének kulcsaként hivatkozva Regino apátra ír a magyarok harcmódoráról.</p>	
Eseményeket alakító tényezők	<p>M: A válasz bemutatja a vándorlást és a honfoglalást.</p> <p>T: Előzmények: V. századi nagy népvándorlás után a hunok visszahúzódnak az Ural környékére. Ebből a népből ered a magyar nép, amely a VII. századra ér Levédiába, majd 850 körül már Etelközbe.</p> <p>Az itt élő népekkel több ízben konfliktushelyzetbe kerültünk (Avarok, Kabarok, morvák), illetve a népet érdekelte a még nyugatabbra eső terület, ezért elindultak a felderítő hadjáratok Pannóniába.</p> <p>894-895-ben kétfelől támadások érik a magyar népet Etelközben, így kénytelen nyugatra menekülni, a Vereckei-hágón átkelve pedig elindul a honfoglalás. 5-6 év alatt eleinte csak keleti területek, majd egész Pannónia magyar kézen.</p> <p>902-re létrejön az egész Kárpát-medence feletti hatalom.</p> <p>Kitekintés: később zajlanak a kalandozások még nyugatabbra, amit végül a 955-ben Augsburgnál elszenvedett vereség zár le.</p>	0-6
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

14. István államszervező tevékenysége

Feladatmegértés	<p>A tanuló a források segítségével bemutatja István államszervező munkájának legfontosabb állomásait, azok mozgatórugóit és jelentőségét, ismerteti István főbb intézkedéseit. A lényegi összefüggésekre koncentrál, nem tér el a témától.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M: A tanuló a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T: Rögzíti István király uralkodásának helyét (Magyarország/Magyar Királyság) és idejét (1000-1038).</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M: A tanuló helyesen alkalmazza az általános, ill. a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T: Szakszerűen alkalmazza az alábbi fogalmakat:</p>	0-4

	vármegye/rendszer, egyházmegye/szervezet, érsekség, püspökség, tized, kolostor, terményadó, ispán, törvénykönyvek, pogánylázadás, patrimoniális feudalizmus, keresztény magyar állam, államalapító stb.	
Források alkalmazása	<p>M: A tanuló beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T: Például:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kristó Gyula cikkéből megállapítja István milyen jelentős szerepet töltött be a keresztény magyar állam megalapításában, melynek első lépése a koronázás és a törzsfők leverése volt (mellyel létrehozta a területi egységet) ➤ az ábra és Győrffy György írása alapján bemutatja a vármegyerendszert, szerkezetét (élén: ispán), eredetét (pl.: frank), funkcióit (közig. egység) és jelentőségét ➤ a törvényrészlet alapján bemutatja István egyházi törvényeit: tized fizetése, keresztény szokások megtarása, misére járás, templom építés (10 falunak 1) stb. 	0-8
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M: A tanuló alapvetően István király állam- és egyhákszervező munkáját mutatja be.</p> <p>T: Megemlíti Géza fejedelem állam- és egyhákszervező munkáját, mely alapul szolgált István tevékenységének.</p> <p>T: Leírja, hogy az első lépés a törzsfők legyőzése volt.</p> <p>T: Az állam fennmaradásának alapfeltétele volt a kereszténység megszilárdítása.</p> <p>T: Bemutatja a vármegyék szerkezetét, funkcióit, az ispán szerepkörét (bíró, katonai vezető, közig. vez.)</p> <p>T: Bemutatja az egyhákszervezet kialakításához és kereszténység megszilárdításához hozzájáruló intézkedéseit. (földadomány az egyháznak, egyházmegyék, érsekségek, püspökségek kialakítása; tized fizetése; egyházi iskolák, kolostorok alapítása, szigorú törvények, hittérítők működése stb.)</p> <p>T: Említést tesz világi törvénykönyvről is, mely a magántulajdon védelmét és feudalizmus megszilárdítását szolgáltatta.</p> <p>T: Megemlíti, hogy a terményadó szolgáltatta a gazdaság alapját, valamint az István által veretett stabil pénz.</p>	0-10

	T: Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A tanuló fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21

15. Károly Róbert gazdasági reformjai

Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Károly Róbert gazdaságpolitikáját, illetve reformjait mutatja be. A válasz lényegre törően ismerteti a királyi hatalom megerősítése és a gazdasági reformok közötti kapcsolatot. Az elemzés feltárja az uralkodó gazdaságpolitikájának jellemzőit. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat fogalmaz meg, következtetéseket von le.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M: A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T: Rögzíti, hogy Károly Róbert uralkodása 1308–1342 közötti időszakra esik, és utal arra, hogy ebben a korszakban a Magyar Királyság a régió egyik legnagyobb kiterjedésű állama.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M: A vizsgázó helyesen használja az általános és a korszakra vonatkozó konkrét történelmi fogalmakat. T: Használja az alábbi általános fogalmakat (kereskedelem, bányászat, adók stb.), illetve a következő, a korszakhoz kapcsolódó történelmi fogalmakat (kapuadó, urbura, regálé, aranyforint, harmincadvám, nemesfém-bányászat, kamara haszna stb.).	0-4
Források alkalmazása	M: A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T: Pl.: rögzíti, hogy az uralkodónak a bányászatból jelentős bevétele származott, és megállapítja, hogy a királyi jogon szerzett ún. regáléjövedelmek jelentették bevételeinek többségét. T: Pl.: rögzíti, hogy a nemesérc kötelező beváltása és a kereskedelem (harmincadvám) szintén jelentős hasznot jelentett a királynak, és megállapítja, hogy ez is feltétele volt a királyi hatalom újbóli megerősítésének. T: Pl.: rögzíti, hogy a kapuadó a jobbágyság széles	0-4

	rétegére terjedt ki, és megállapítja, hogy ez volt az első állami jobbágyi adóteher.	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M: A vizsgázó feltárja, hogy Károly Róbert az Árpád-ház kihalását követően új alapokra helyezte a gazdaságpolitika jellemzőit.</p> <p>T: Pl.: rögzíti, hogy Károly Róbert gazdaságpolitikájának sikerét segítette, hogy ez az időszak volt a nemesfémbányászat fénykora, és megállapítja, hogy az uralkodó intézkedései új típusú királyi hatalom (már nem ő a legtöbb föld tulajdonosa) megteremtését tették lehetővé.</p> <p>T: Pl.: feltárja, hogy Károly Róbert az Árpád-ház 1301-es kihalását követően a pápa támogatásával került hatalomra, és megállapítja, hogy trónjáért több éves küzdelmet kellett folytatnia a bárói liga képviselőivel (pl. Csák Máté).</p> <p>T: Pl.: rögzíti, hogy a király gazdasági intézkedései(urbura, kapuadó) nyomán lehetővé vált az állandó pénz bevezetése, és megállapítja, hogy firenzei mintára vezette be az aranyforintot és az ezüstdénárt, melyek Európa számos országában is elfogadottak voltak.</p> <p>T: 1335-ben a visegrádi királytalálkozón új, Bécset elkerülő kereskedelmi út létrahozásáról döntöttek.</p> <p>T: Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0-6
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

16. Hunyadi János törökellenes harcai

Feladatmegértés	A diák Hunyadi János életével és törökellenes harcaival foglalkozik, bemutatja pályafutását és harcát a török ellen.	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M: A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T: 15. századi Magyarország, külön koncentrálni az 1443-44-es hosszú hadjárat eseményeire, és Hunyadi 1456-os halálának körülményeire (nándorfehérvári csata)</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M: A vizsgázó helyesen használja az általános és a korszakra vonatkozó konkrét történelmi fogalmakat.</p> <p>T: török, téli hadjárat, drinápolyi béke, végvárrendszer, nándorfehérvári csata, bandérium, vajda, kormányzó</p>	0-4

Források alkalmazása	M: A diák a források segítségével rámutat Hunyadi János jelentőségére a török elleni harcban, bemutatja pályafutásának állomásait, a téli hadjárat eseményeit, valamint halálának körülményeit.	0-8
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>T: Az új király Jagello Ulászló (1440) lett, akit pártolt Hunyadi. Jutalmul megkapta az erdélyi vajdaságot.</p> <p>T: Hunyadi a nagy befolyását az országban kihasználta, és eredményesen vette fel a küzdelmet a török ellen a 40-es években. (1442 – Marosszentimre)</p> <p>T: Ezek a sikerek a királyt is támadásra sarkallták. 1443 őszén elindította a téli vagy más néven hosszú hadjáratot. Ennek nagy előnye az volt, hogy az ellenség seregei keleten tartózkodtak. Cél: Drinápoly.</p> <p>T: A hosszú hadjárat után a török békére kényszerült (→serege még mindig keleten van), ezért 1444-ben megkötötték a drinápolyi békét. Hatalmas engedmények Magyarországnak.</p> <p>T: 1445 – országgyűlés, ahol V. Lászlót elismerték királyuknak, de mivel ekkor még gyermek volt Hunyadi Jánost választják kormányzónak(1446-1452)</p> <p>T: 1448 - újabb hadjárat Szerbiába, de sikertelen. Rigómezei csatában a törökök győztek, de hatalmas veszteségekkel.</p> <p>T: 1452 – V. László átveszi a hatalmat.</p> <p>T: 1456-ban a török Nándorfehérvár ostromához fogott. Hunyadi serege áttörte a hajózárat, és bejutott a várba. A keresztésekkel együtt kitörtek a várból és megsemmisítő vereséget mértek a török hadseregére.</p> <p>T: Hunyadi a győzelem után pestisben meghalt.</p>	0-10
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A tanuló fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21

17. Rákóczi szabadságharc kitörésének okai

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A diák alapvetően a Rákóczi-szabadságharc kitörésének okairól ír.	0-4
Tájékozódás térben	M: A témát elhelyezi térben és időben.	0-4

és időben	T: 17. századi Magyarország, 1703-11, I. Lipót (1657-1705)	
Szaknyelv alkalmazása	<p>M: A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó fogalmakat.</p> <p>T: Használja és megmagyarázza az alábbi fogalmakat, szakkifejezéseket: lipóti abszolutizmus, kurucok, végvári vitézek, török kiűzése, ellenállási záradék eltörlése, Diploma Leopoldinum, szabad királyválasztás eltörlése, birodalmi törekvések, brezáni pátens, portio, forspont stb.</p>	0-4
Források használata	<p>M: A vizsgázó elemzi a forrásokat, s azokból lényegi információkat emel ki.</p> <p>T: Bemutatja a törvények, források lényegi vonásait, pl. ellenállási záradék eltörlése, szabad királyválasztás eltörlése, Erdély helyzete a Diploma Leopoldinum után, a spanyol örökösödési háború, mint lehetőség. Korábbi végvárakat megsemmisítették.</p>	0-4
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M: Bemutatja a szabadságharc kitörésének főleg belső okait, említi a spanyol örökösödési háborút.</p> <p>T: I. Lipót (1657-1705) birodalmi törekvések mentén kezelte a magyar, illetve erdélyi területeket. Ennek megfelelően igyekezett minél inkább összekötni a török kiűzését és a birodalmi integrációt.</p> <p>T: A belső okok kapcsán a diáknak elemeznie kell lipóti abszolutizmus mentén kialakuló felkeléseket (Wesselényi-vasvári béke miatt, 1664; Thököly-féle 1672-80/83, kuruc állam Kassa központtal, [hegyaljai felkelés 1701]; végül Rákóczi-szh. 1703-11).</p> <p>T: Elemeznie kell továbbá a birodalmi politika törvényekben, intézkedésekben való megnyilvánulását, ehhez segít a forrás is. Miután a török (hogyan megvédje Thököly államát) 1683-ban sikertelenül ostromolja Bécset, megindul az ellentámadás, mely végül a török kiűzéséhez vezet (1686 Buda, 1699 karlócai béke). Az 1687-es pozsonyi egyetemes törvényei tükrözik a budai sikert; a magyar nemességet lemondítja az ellenállási záradékról, a szabad királyválasztás jogáról, rögzíti a Habsburg-ház öröklési jogát, maximalizálja a szabad királyi városok számát, stb..</p> <p>T: A Diploma Leopoldinum (1691) hasonló társadalmi elégedetlenséget szül, csak Erdélyben: főkormányzó Erdély élén, törvényeket innentől a király szentesíti, hivatalnokok feletti kontroll, bányák jövedelme az udvaré, hadsereg élére német tábornokok, magas adók.</p> <p>T: A belső okok mentén a felkeléseken és törvényeken túl a diák elemezze az okozott társadalmi elégedetlenséget, mely részben a fenti</p>	0-6

	<p>kettőből fakad, részben pedig a végvárak felrobbantásából, végvári vitézek szélnek eresztéséből, hódoltsági területeken kialakult földpolitikából, emelkedő adóterhekből (portio, forspont), stb!</p> <p>T: A konklúzió: a 17. század végén nincs olyan társadalmi réteg, amely ne gyűlölné Lipótot (nemesség, jobbágyok, polgárok, bujdosó kurucok, volt végvári vitézek). Erre a hangulatra jön a spanyol örökösödési háború, mint külső ok/lehetőség, 1703. brezáni „pátens” a szabadságharc indítóokmánya.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

18. Reformkori országgyűlések

Feladatmegértés	A diák bemutatja a reformkori országgyűléseket, illetve azok fő kérdéseit. Bemutatja az országgyűléseken felmerült problémák megoldásait.	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M: A témát elhelyezi térben és időben.</p> <p>T: A diák a reformkori országgyűlések időszakát mutatja be a reformkor kezdetétől az utolsó reformkori országgyűlésig (1825-től 1844-ig, Magyarországon)</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M: A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó fogalmakat.</p> <p>T: hitel, kötelező és önkéntes örökváltság, közteherviselés, magyar nyelv ügye, nemzeti iparosítási program (Védegyelet)</p>	0-4
Források alkalmazása	<p>M: A diák sikeresen alkalmazza és beépíti a mellékelt forrásokat.</p> <p>T: Bemutatja Széchenyi szerepét az országgyűléseken, értelmezi a Stádium 12 pontját, és az arra adott válaszokat az országgyűléseken, illetve az örökváltság problematikáját. Bemutatja a különböző országgyűlések legfontosabb kérdéseit.</p>	0-8
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M: Bemutatja a reformkor legfontosabb célkitűzéseit és eredményeit.</p> <p>T: 1825-27-es országgyűlés: Széchenyi István felajánlja egyévi jövedelmét a Magyar Tudományos Akadémia felállítására</p> <p>T: 1830-as országgyűlés: Széchenyi bemutatja <i>Hitel</i> című művét – összefüggő reformprogramot talál.</p> <p>T: 1832-36-os országgyűlés Alsó és felsőház sosem tud megegyezni</p> <ul style="list-style-type: none"> Egymásnak átirat formájában küldik a törvényjavaslatokat, de ha azok nem egyeznek, újra kell tárgyalni Leirat és felirat a kommunikáció formája a király 	0-10

	<p>és a parlament közt</p> <ul style="list-style-type: none"> • A jobbágyság felszabadítása <p>T: 1839-40-es országgyűlés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági szempontból fontos országgyűlés • A politikai perek elíteltjei amnesztiát kapnak • Az önkéntes örökváltságot is törvénybe iktatják <p>T: 1843-44-es országgyűlés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló védővámrendszer kialakítása (csak javaslat, mert a király elhalasztja a következő országgyűlésre) • Védegylet alakul • A magyar nyelv ügye révbe ér 	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A tanuló fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.</p>	0-8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21